ÚVOD

Knihovní systém LANius je soubor programů, pracujících na osobním počítači PC nebo skupině těchto počítačů, spojených v síti. V tomto systému jsou zahrnuty všechny základní pracovní činnosti, prováděné běžně v knihovnách. Systém využívá moderních možností výpočetní techniky k zjednodušení a zrychlení práce, zejména možnosti práce více knihovníků současně se stejnými záznamy a podstatné zjednodušení výpůjční služby díky technologii čárového kódu, atp. …

Modul Analytický popis

Modul vychází z původního rešeršního systému TYPHOON III, který je na několika knihovnách využíván. Zpracovávaný záznam však nyní obsahuje kompletní soubor údajů pro popis článků periodik včetně deseti klíčových slov a anotace neomezeného rozsahu. Modul dovoluje vyhledávání dle všech ukládaných informací ve dvou režimech : profesionální pro knihovníka a ON-LINE pro čtenáře. Tiskové výstupy budou koncipovány podle nové ČSN 010195, respektující mezinárodní směnitelnost. Modul obsahuje rovněž možnost importu a exportu dat z jiných knihoven, používajících LANius.

1. POUŽÍVÁNÍ A ÚDRŽBA SLOVNÍKŮ

1.1. Význam a výhody slovníků

V modulu Analytický popis se předpokládá zpracování převážně regionálních článků, proto jsou slovníky oddělené od slovníků používaných v ostatních modulech systému LANius.

Při vkládání a vyhledávání článků mohou být využívány tyto slovníky :

- slovník autorů
- slovník časopisů
- slovník klíčových slov

Tyto slovníky se neustále automaticky doplňují při vkládání nových záznamů. Slova se do slovníků zaznamenávají v okamžiku ukládání celého záznamu. Tak je zmenšena pravděpodobnost uložení nesprávného nebo neúplného termínu. Do slovníku se vždy ukládají jen ta slova, která v něm ještě nejsou obsažena.

Hlavní výhodou používání slovníků je zamezení překlepů při vyplňování vstupních polí, ale i sjednocení používaných termínů. Další výhodou je zkrácení času potřebného při vkládání delších údajů. V režimu vyhledávání je výhodné i zobrazení souhrnného slovníku a přehledné listování v něm. Tak si může charakterizující údaj vybrat i uživatel, který nezná zpracovávanou tématiku.

1.2. Používání slovníků

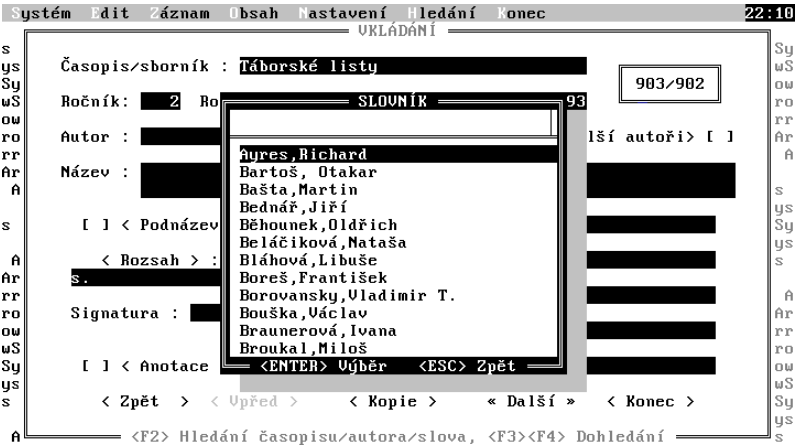
Slovníky mohou být využívány při vyplňování vstupních polí výše uvedených údajů, které jsou do slovníků ukládány. V dalších kapitolách manuálu je u popisu každého takového pole na tuto možnost odkaz. Možnost použití slovníku je též ve většině případů uvedena na obrazovce ve spodním okraji okna.

Slovníky jsou při používání seřazeny vždy podle abecedy. Existují dva způsoby jejich použití :

1) Ve vstupním poli napište několik počátečních písmen zadávaného údaje a stiskněte klávesu [F2]. Program prohledává podle abecedy příslušný slovník a najde-li slovo takto začínající, vloží jej do aktuálního vstupního pole. Pokud bylo nalezeno jiné než požadované slovo, můžete k dohledání použít kláves [F3] a [F4]. Po stisku [F3] se objeví abecedně následující slovo, po stisku [F4] se objeví předcházející. Pokud při dohledávání nenajdete správné slovo, nebo pokud se ihned po stisku klávesy [F2] objevila v pravém horním rohu zpráva "Nenalezeno", zadejte celý údaj bez použití slovníku. Takové slovo bude později do slovníku zařazeno.

2) Souhrnný slovník vyvoláte stiskem klávesy [F1]. Pokud jste předtím do vstupního pole zadali nějaké slovo (nebo jeho začátek), je slovník nastaven na nejbližší takto začínající řádku. Po zobrazeném slovníku se můžete pohybovat o jeden záznam pomocí šipek nahoru a dolů, o jednu stránku pomocí kláves [PgUp] a [PgDn] nebo pomocí kláves [Home] na začátek a [End] na konec slovníku. Můžete též zadat několik počátečních písmen hledaného slova. Program tato písmena střádá do paměti a okamžitě hledá takto začínající slovo. Počet zadaných písmen není nijak omezen. Doba mezi jejich stiskem nesmí překročit několik sekund, o čemž Vás informuje nápis v okně v pravém horním rohu obrazovky. Po této době, po stisku mezerníku nebo po zobrazení nápisu "Nenalezeno" se vnitřní střádací paměť vymaže a stisk další klávesy je chápán jako první písmeno dalšího hledaného slova. Po vybrání slova jej stiskem klávesy [ENTER] přenesete do vstupního pole, ze kterého byl slovník vyvolán. Nechcete-li vybrat žádné slovo a pouze slovník opustit, stiskněte klávesu [ESC]. Při výběru ze souhrnného slovníku není možné používat k jeho ovládání myš.

Souhrnný slovník je možné v 6.modulu vyvolat všude tam, kde funguje slovník na klávesy [F2],[F3],[F4].

Obr. 1. Pohled do souhrnného slovníku autorů

Při vkládání záznamů je možné využívat nabízené slovníky. Protože se ale slovníky neustále automaticky doplňují o nové údaje, je pro jejich maximální plnohodnotné využívání nezbytná pravidelná kontrola jejich obsahu. Nezřídka se stane, že dojde omylem k uložení pouze části zadávaného údaje nebo k uložení tohoto údaje s chybou.

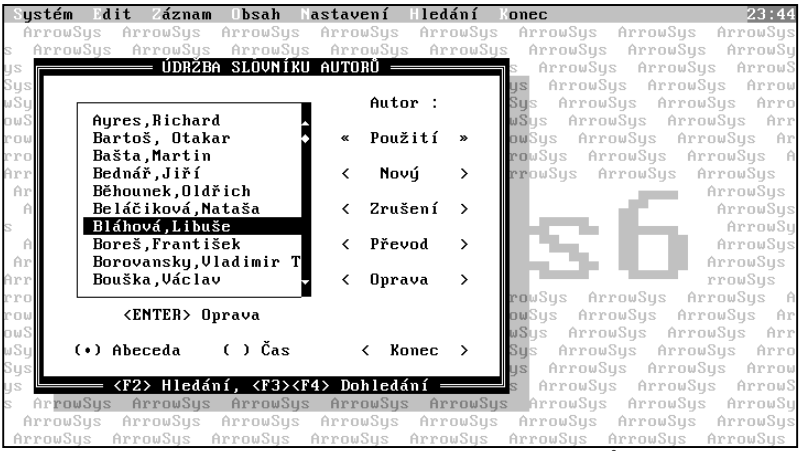
1.3. Režim Údržba slovníku autorů

1.3.1. Popis funkce

Všechny potřebné operace se slovníkem autorů se provádějí v dialogovém okně Údržba slovníku autorů. Základním prvkem je výpis části slovníku autorů. Funguje jako pohled do celého slovníku a zobrazuje najednou deset jmen. Ovládací prvky - tlačítka představují většinou závažné úpravy dat nejenom vlastního slovníku, ale návazně i vlastních záznamů, proto je důležité přesně se seznámit s funkcí jednotlivých voleb. Některé mohou při nesprávném použití způsobit velké změny v záznamech.

1.3.2. Popis ovládání

Režim údržby slovníku autorů aktivujete pomocí volby Systém v hlavním vodorovném menu a v následně otevřeném svislém menu vyberete volbu Slovníky. Poté se objeví další svislé menu, kde vyberete volbu Autoři. Tento režim můžete vyvolat kdykoli během práce v tomto modulu. Je vhodné například ihned po nalezení chyby během vkládání záznamů aktivovat příslušný slovník a chybu opravit. Po aktivaci volby Autoři se objeví v levé části obrazovky dialogové okno Údržba slovníku autorů. (viz obr. 5)

Obr. 2. Dialogové okno ÚDRŽBA SLOVNÍKU AUTORŮ

Výpis - dialogové okno obsahuje pohled do seznamu autorů. Standardně jsou jména autorů seřazena abecedně dle ČSN včetně správného řazení písmene CH. Tento výpis umožňuje pohyb po jednotlivých jménech. Na pravém okraji výpisu je zobrazena lišta s diamantem pro pohyb po slovníku pomocí myši.

Pohyb o záznam nahoru - ukazatel myši nastavíte na horní šipku lišty a stisknete levé tlačítko myši.

Pohyb o záznam dolu - ukazatel myši nastavíte na dolní šipku lišty a stisknete levé tlačítko myši.

V obou dvou případech platí, že pokud tlačítko myši držíte stisknuté, pohyb ve slovníku pokračuje. Blízko horní šipky na liště je umístěn zvláštní znak - diamant. Slouží jako ukazovátko toho, v jaké části slovníku se právě nacházíte, a zároveň umožňuje rychlý pohyb po slovníku.

Skok na první slovo - ukazatel myši nastavíte na diamant, stisknete levé tlačítko myši, držíte jej a pohybujete myší směrem nahoru, až je diamant umístěn v horní části lišty.

Skok na poslední slovo - ukazatel myši nastavíte na diamant, stisknete levé tlačítko myši držíte jej a pohybujete myší směrem dolů, až je diamant umístěn v dolní části lišty.

Pomocí klávesnice se výpis ovládá následujícími klávesami:

kurzorové šipky	- pohyb o slovo nahoru, dolu
[Home]	- skok na první slovo
[End]	- skok na poslední slovo
[PgUp]	- pohyb o deset slov nahoru
[PgDn]	- pohyb o deset slov dolu

Pro snadnou a rychlou orientaci ve slovníku používejte první dvě písmena slova, které hledáte. Výpis se automaticky nastaví do požadovaného místa slovníku. Všechna dále popisovaná ovládací tlačítka v dialogu údržby slovníku pracují s označeným (aktivním) slovem. Slovo ve výpisu označíte např. pomocí ukazatele myši.

Tlačítko <Oprava> - slouží k opravě nebo k převedení nesprávně napsaného autora ve slovníku. Po jeho aktivaci se předtím označené jméno ve výpisu objeví dole ve vstupním poli. Tam také provedete opravu jména na správný požadovaný tvar a ten uložíte např. stiskem klávesy [ENTER]. Pokud již ve slovníku existuje požadovaný tvar jména, můžete ve vstupním poli k jeho vyhledání použít kláves [F2],[F3],[F4] (později bude prováděn tzv. převod).

Pokud nově zadané jméno ve slovníku není, provádí se ihned oprava ve všech záznamech. Po jejím skončení se také i ve vlastním slovníku změní původní jméno na nové, které se stane ve výpisu aktuální.

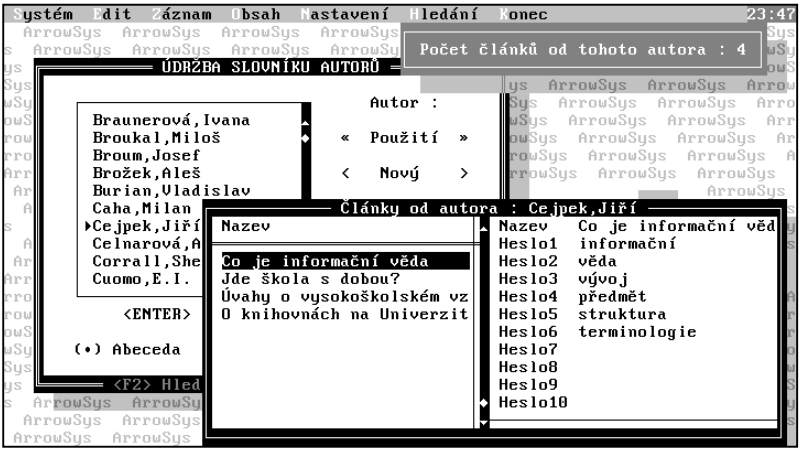
Pokud se již nově zadané jméno ve slovníku nachází, bude proveden tzv. převod záznamů, na což jste upozorněni dialogovým oknem uprostřed obrazovky. To znamená že jméno jednoho autora bylo ve slovníku uvedeno v chybném (původním) i ve správném (zadaném) tvaru. Nejsou-li obě jména skutečně jména jednoho autora, stiskněte klávesu [ESC]. V opačném případě odstartujte převod stiskem libovolné klávesy. Následně většinou označíte nesprávné jméno autora ve výpisu a použije tlačítko <Zrušení>.

Tlačítko <Převod> - v tomto modulu má stejný význam jako <Oprava>, neboť rozhodnutí o tom, zda se bude opravovat či převádět se provádí až po zadání nového jména autora.

Tlačítko <Zrušení> - umožňuje vymazání označeného jména autora ze slovníku i ze záznamů. Po aktivaci tohoto tlačítka se objeví kontrolní dotaz uprostřed obrazovky. Pokud stisknete klávesu [ESC], není autor vymazán, pokud stisknete jiné tlačítko, je autor ze slovníku i ze záznamů vymazán bez ohledu na použití jeho jména. Po aktivaci výpisu jmen slovníku a pohybu po slovech zrušený autor zmizí z výpisu.

Tlačítko <Nový> - slouží ke vložení nového autora do slovníku.

Tlačítko <Použití> - volba umožňuje zjistit, jaké záznamy obsahují označené jméno ve výpisu. Názvy záznamů se objeví v okně v pravém dolním rohu obrazovky. Zpět do dialogového okna údržba slovníků se dostanete například stiskem klávesy [ESC]. Pokud označené slovo nebylo použito, jste o tom informováni hlášením v pravém horním rohu obrazovky. Získané informace využijete zejména před použitím ostatních tlačítek.

Obr. 3. Použití označeného autora

Přepínač Řazení záznamů - slouží k nastavení řazení jmen ve výpisu. Standardně je nastaven na abecední řazení. Při opravách posledních uložených jmen je výhodné použít řazení časové. Ukazatel myši nastavte na volbu Čas a stiskněte levé tlačítko myši. Po chvilce dojde ve výpisu ke změně řazení, přičemž vybrané jméno zůstává nezměněno. Při časovém řazení jsou na konci výpisu uvedena poslední uložená jména, u kterých je pravděpodobný výskyt chyb. Obdobným způsobem je možné opět kdykoli přepnout řazení na abecedu.

Tlačítko <Konec> - provádí ukončení práce v režimu údržby slovníků. Ukončení režimu údržby slovníku autorů můžete provést také kdykoli stiskem klávesy [ESC].

1.4. Režim Údržba slovníku časopisů

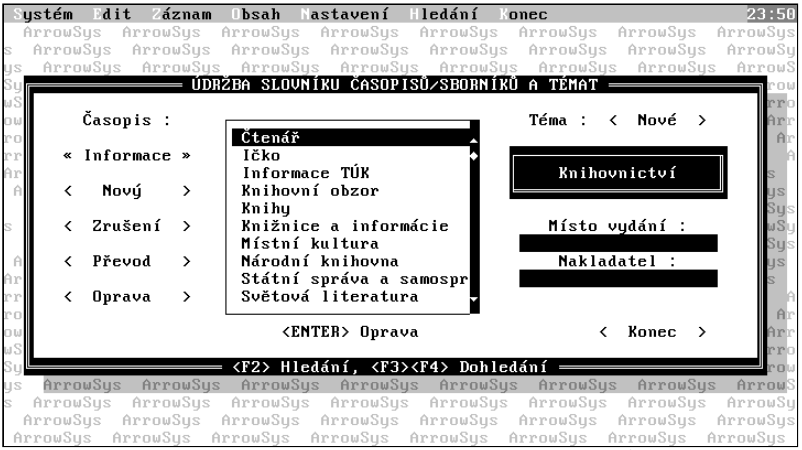
1.4.1. Popis funkce

Údržba slovníku časopisů je režim obdobný jako ostatní režimy údržby slovníků v systému LANius. Každému periodiku se zde ale zároveň přiřazuje určitá tématická skupina. U sborníků se zadává též místo vydání a nakladatel.

Při vkládání záznamů je možné využít slovník časopisů. Zadáte-li při vkládání záznamu nový, systému ještě neznámý časopis, jste na tuto skutečnost upozorněni a při ukládání celého záznamu musíte určit i jeho tématiku. I přesto se však do slovníku může dostat chybný název periodika. Pro maximální plnohodnotné využívání slovníku je nezbytná pravidelná kontrola jeho obsahu. Všechny potřebné operace se slovníkem se provádějí v dialogovém okně Údržba slovníku časopisů. Základním prvkem je výpis části slovníku časopisů. Funguje jako pohled do celého slovníku a zobrazuje najednou 10 časopisů. Ovládací prvky - tlačítka představují nástroje pro závažné úpravy dat nejenom vlastního slovníku, ale návazně i vlastních záznamů, proto je důležité přesně se seznámit s funkcí jednotlivých voleb. Některé mohou při nesprávném použití způsobit velké změny v záznamech.

1.4.2. Popis ovládání

Režim údržby slovníku časopisů aktivujete pomocí volby Systém v hlavním vodorovném menu, v následně otevřeném svislém menu vyberete Slovníky a dále pak volbu Časopisy. Uprostřed obrazovky se objeví dialogové okno Údržba slovníku časopisů.

Obr. 4. Dialogové okno ÚDRŽBA SLOVNÍKU ČASOPISŮ

Výpis - dialogové okno obsahuje pohled do slovníku časopisů seřazeného podle abecedy. Tento výpis umožňuje označení jednoho periodika, s kterým se pak provádějí všechny operace pomocí tlačítek v levé části okna. Na pravém okraji výpisu je zobrazena lišta s diamantem pro pohyb po slovníku pomocí myši. Popis ovládání výpisu je podrobně uveden např. v části Režim Údržba slovníku autorů tohoto manuálu.

Funkce ovládacích tlačítek v levé části okna jsou obdobné jako u výše popisovaného slovníku autorů, proto budou podrobněji zmíněny jen odlišnosti.

Tlačítko <Informace> - o vybraném periodiku poskytne informace uspořádané do nově vytvořeného dialogového okna.

V pravé části okna Údržba slovníku časopisů se zadávají nebo opravují údaje o právě vybraném periodiku.

Tématika - výběr tématiky umožňuje zařazení periodika do jedné ze skupin. Podle tématiky periodika je možno později vyhledávat.

Místo vydání - vstupní pole vyplňované pouze u sborníků. Spolu s údajem o nakladateli se později zobrazí na katalogizačním lístku.

Nakladatel - vstupní pole pro uvedení nakladatele sborníku.

1.5. Režim Údržba slovníku klíčových slov

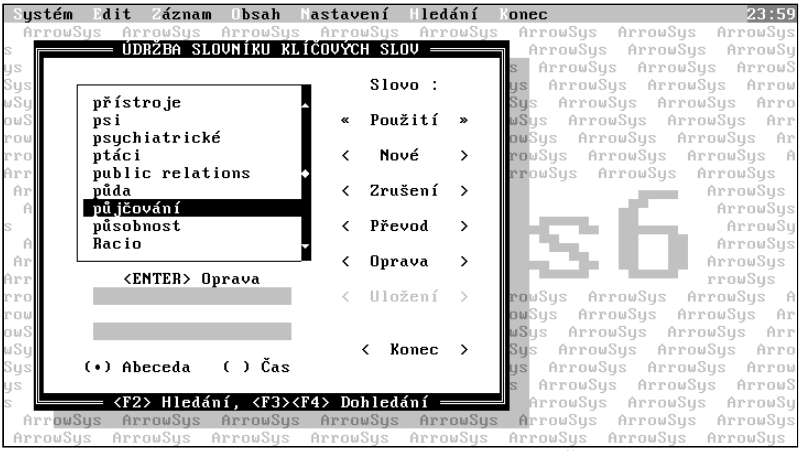
1.5.1. Popis funkce

Slovník klíčových slov je obdobou ostatních slovníků, na rozdíl od nich však obsahuje pod výpisem dvě vstupní pole a nové ovládací tlačítko <Uložení>, která by měla ulehčit a zpřehlednit práci při opravách nebo převodech slov.

Základním prvkem je zde opět výpis části slovníku klíčových slov. Ovládací prvky - tlačítka umožňují většinou závažné úpravy dat nejenom vlastního slovníku, ale návazně i vlastních záznamů. Proto je důležité přesně se seznámit s jejich funkcí. Některé mohou při nesprávném použití způsobit velké změny v záznamech.

1.5.2. Popis ovládání

Režim údržby slovníku klíčových slov aktivujete pomocí volby Systém v hlavním vodorovném menu a v následně otevřeném svislém menu vyberete volbu Slovníky. Poté vyberete volbu Klíčová slova. Tento režim můžete vyvolat kdykoli během práce v tomto modulu. Je vhodné například ihned po nalezení chyby během vkládání záznamů aktivovat příslušný slovník a chybu opravit. Po aktivaci volby Klíčová slova se objeví v levé části obrazovky dialogové okno Údržba slovníku klíčových slov (viz obr. 5).

Obr. 5. Dialogové okno ÚDRŽBA SLOVNÍKU KLÍČOVÝCH SLOV

Výpis - dialogové okno obsahuje pohled do slovníku klíčových slov. Standardně je seřazen abecedně dle ČSN včetně správného řazení písmene CH.

Tento výpis umožňuje pohyb po jednotlivých slovech. Na pravém okraji výpisu je zobrazena lišta s diamantem pro pohyb po slovníku pomocí myši. Popis ovládání výpisu je podrobně uveden např. v části Režim Údržba slovníku autorů tohoto manuálu.

Dále popisovaná ovládací tlačítka pracují s označeným (aktivním) slovem.

Tlačítko <Oprava> - slouží k opravě nebo k převedení nesprávně zapsaného slova. Po jeho aktivaci se slovo předtím označené ve výpisu objeví dole v obou vstupních polích. Zároveň se kurzor přemístí do druhého vstupního pole, kde také provedete opravu slova na správný tvar. Pokud již ve slovníku existuje požadovaný tvar slova, můžete ve vstupním poli k jeho vyhledání použít kláves [F2],[F3],[F4]. Další možností je najít ve výpisu požadovaný tvar slova a po jeho označení stisknout klávesu [ENTER]. Slovo se přenese do druhého vstupního pole, kde jej můžete případně ještě upravit. Nový tvar uložíte aktivací tlačítka <Uložení>.

Pokud nově zadané slovo ještě ve slovníku není, provádí se ihned oprava ve všech záznamech. Po jejím skončení se také i ve vlastním slovníku změní původní slovo na nové, které je ve výpisu aktuální.

Pokud se již zadané slovo ve slovníku nachází, bude proveden tzv. převod záznamů, na což jste upozorněni dialogovým oknem uprostřed obrazovky. To znamená, že klíčové slovo bylo ve slovníku uvedeno v chybném (původním) i ve správném (zadaném) tvaru. Nemají-li obě slova skutečně stejný význam, stiskněte klávesu [ESC]. V opačném případě odstartujte převod stiskem libovolné klávesy. Následně většinou ve výpisu označíte nesprávné slovo a použijete tlačítko <Zrušení>.

Tlačítko <Převod> - v tomto modulu má stejný význam jako <Oprava>, neboť rozhodnutí o tom, zda se bude opravovat či převádět se provádí až po zadání nového klíčového slova_.

Tlačítko <Zrušení> - umožňuje vymazání označeného slova ze slovníku. Po aktivaci tohoto tlačítka se objeví kontrolní dotaz uprostřed obrazovky. Pokud stisknete klávesu [ESC], nebude mazání zahájeno. Pokud stisknete jiné tlačítko, je slovo ze slovníku i ze všech záznamů vymazáno bez ohledu na jeho použití v záznamech. Po skončení mazání zrušené slovo zmizí z výpisu.

Tlačítko <Nové> - slouží ke vložení nového slova do slovníku. Tato volba je zařazena pro zajištění úplnosti nabídky funkcí.

Tlačítko <Použití> - volba umožňuje zjistit, jaké záznamy obsahují slovo označené ve výpisu. Názvy záznamů se objeví v okně v pravém dolním rohu obrazovky. Zpět do dialogového okna údržba slovníků se dostanete například stiskem klávesy [ESC]. Pokud označené slovo nebylo použito, jste o tom informováni hlášením v pravém horním rohu obrazovky. Získané informace využijete zejména před použitím ostatních tlačítek.

Přepínač Řazení záznamů - slouží k nastavení řazení slov ve výpisu. Standardně je nastaven na abecední řazení. Při opravách posledních uložených slov je výhodné použít řazení časové. Ukazatel myši nastavíte na volbu Čas a stiskněte levé tlačítko myši. Po chvilce dojde ve výpisu ke změně řazení, přičemž vybrané slovo zůstává nezměněno. Při časovém řazení jsou na konci výpisu uvedena naposled uložená klíčová slova, u kterých je pravděpodobný výskyt chyb. Obdobným způsobem je možné opět kdykoli přepnout řazení na abecedu.

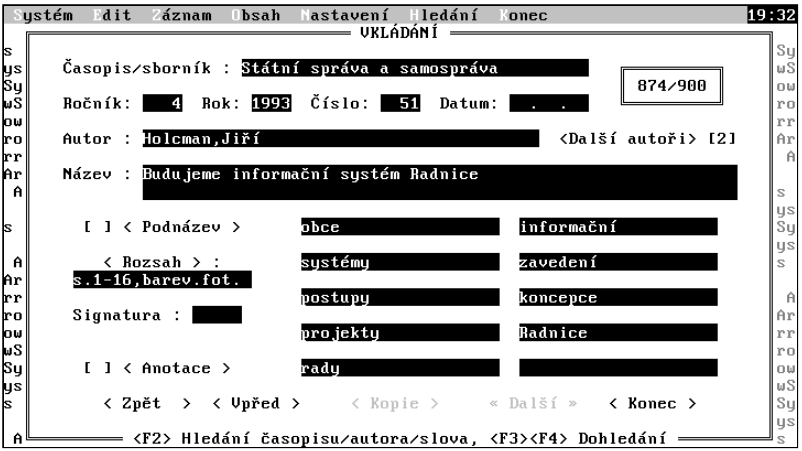
Tlačítko <Konec> - provádí ukončení práce v režimu údržby slovníků. Ukončení režimu údržby slovníku provést také kdykoli stiskem klávesy [ESC].

2. MODUL ANALYTICKÝ POPIS

2.1. Režim Vkládání článků

V základním vodorovném menu zvolte volbu Obsah, následně ze svislého menu vyberte volbu Vkládání. Objeví se základní obrazovka režimu.

Obrazovka pro vkládání obsahu článků byla navrhnuta tak, aby umožňovala rychlé, přehledné a pohodlné zadávání údajů dokumentu. Všechny nejčastěji vyplňované údaje mají vstupní pole přímo na hlavní obrazovce. Ostatní doplňující nebo rozšiřující údaje jsou skryty pod jednotlivými tlačítky. Po jejich aktivaci se objeví dialogové okno, dovolující zapsání zvoleného údaje. Dolní část obrazovky (poslední řada tlačítek) obsahuje tlačítka ovládající základní funkce režimu vkládání článků. V pravé horní části tohoto okna je údaj o aktuálním záznamu a o celkovém počtu záznamů.

Obr. 6. Režim Vkládání článků

Následující popis vstupních polí je uveden v takovém pořadí, jak je prochází kurzor, používáte-li k jeho pohybu klávesu [ENTER], popř. v takovém pořadí, jak je vhodné tato pole vyplňovat :

Časopis/sborník - slouží k uvedení názvu periodika (sborníku), z něhož jste vybrali popisovaný článek. Při vkládání názvu doporučujeme zadat několik počátečních písmen názvu periodika a k doplnění celého názvu použít slovník pomocí kláves [F2],[F3],[F4], popř. souhrnný slovník po stisku klávesy [F1].

Obecný popis použití a údržby slovníků je popsán v kapitole 7. Jestliže vložený název periodika ještě není ve slovníku, objeví se v pravém horním rohu obrazovky fialový rámeček "Nový časopis". Pokud byl vkládán již existující časopis, patrně jste nevyužili slovník a nezadali časopis přesně tak, jak je ve slovníku uveden. Jedná-li se skutečně o nový časopis, budete později při ukládání záznamu vyznáni k zadání jeho tématiky.

Ročník, Rok, Číslo, Datum - údaje pro další specifikaci konkrétního čísla periodika. Popisujete-li článek z novin, uveďte i datum jejich vydání. V opačném případě zůstává vstupní pole Datum nevyplněné.

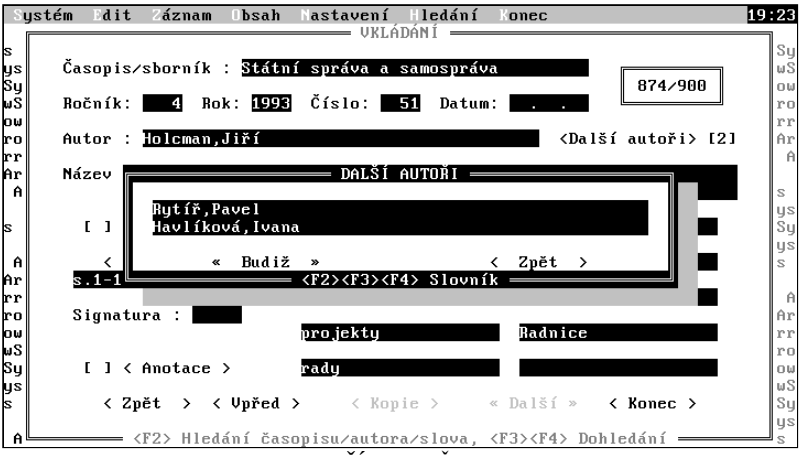
Autor - vstupní pole pro uložení toho jména a příjmení autora článku, který má být uveden v záhlaví. Forma zápisu jména odpovídá obvyklé formě, používané při katalogizaci, tj. v invertovaném tvaru :

Příjmení,Jméno

První písmena se píší velká, mezi příjmením a jménem píšeme pouze čárku (žádné mezery nebo jiné znaky). Velkou výhodou systému je možnost použití již dříve uložených jmen autorů - slovník autorů.

Použití slovníku autorů výrazně usnadňuje zápis obzvláště náročnějších forem příjmení a zabezpečuje uvádění pouze jediné varianty příjmení. Současně zamezuje uložení jmen s překlepy a chybami.

Tlačítko <Další autoři> - Po stisknutí tohoto tlačítka se otevře malé dialogové okno dovolující zapsání jmen a příjmení dalších dvou autorů, opět v invertovaném tvaru.

Obr. 7. Dialogové okno DALŠÍ AUTOŘI

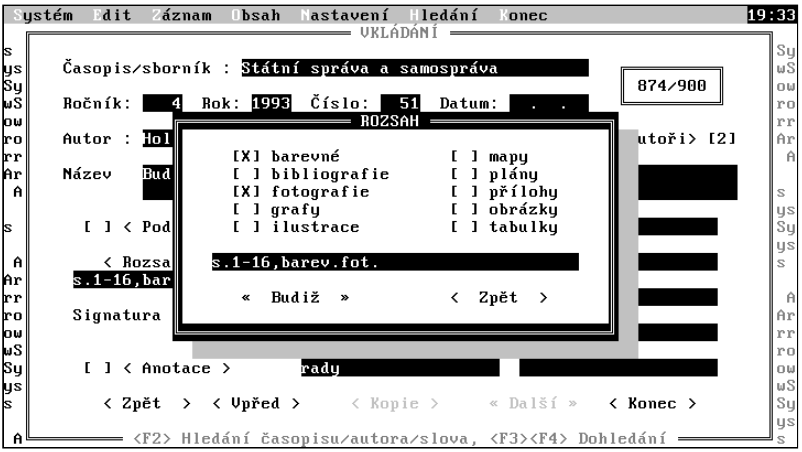
I zde je možno využít slovníku autorů. Návrat je proveden po stisku tlačítek <Budiž> nebo <Zpět>. V prvním případě jsou jména uložena, ve druhém nikoli. Bílá hranatá závorka vedle tlačítka na hlavní obrazovce režimu potom slouží pro rychlou vizuální informaci, zda článek má či nemá další autory. Pokud ano, svítí v závorce číslice 1 nebo 2 podle toho, kolik jich bylo uvedeno.

Název - název dokumentu je dvouřádkové vstupní pole obsahující celý název dokumentu. První písmeno názvu se píše velké. Při přechodu na druhý řádek u dlouhých názvů nedělíme slova pomlčkou, ani nepoužijeme klávesu [ENTER]. Počítač sám automaticky přemístí kurzor na druhý řádek názvu, pokud píšete slovo, které by se již na první řádek nevešlo. Název ani další části záznamu se neukončují tečkou ani jinými znaménky. Ta se při zobrazování nebo tisku katalogizačních lístků a bibliografických záznamů doplňují automaticky.

Tlačítko <Podnázev> - Po jeho aktivaci se otevře vstupní okénko sloužící k vložení podnázvu dokumentu. I zde platí obdobná pravidla jako u vkládání názvu dokumentu. Návrat následuje po stisku tlačítek <Budiž> nebo <Zpět>. V prvním případě je podnázev uložen, ve druhém nikoli. Jestliže vstupní okénko obsahuje určitý podnázev, bude hranatá závorka vedle tlačítka na hlavní obrazovce vyplněna znakem X.

Rozsah - vstupní pole, které slouží k uložení údaje o straně, na níž se popisovaný článek nachází, a k popisu dalšího vybavení článku. Píšeme pouze číselný údaj, zkratka "s." je již uvedena. Je-li článek umístěn na několika následujících stranách, uvedeme čísla první a poslední strany oddělené pomlčkou. Pokračuje-li článek na stranách po sobě nenásledujících, oddělte tato čísla stran čárkou. Další informace se zadávají až po stisku tlačítka <Rozsah>.

Tlačítko <Rozsah> - Po jeho aktivaci se objeví dialogové okno dovolující zadat doplňující údaje o vybavení dokumentu přílohami, obrázky atd. Údaje není třeba vypisovat. Popis je zjednodušen aktivací voliče, čímž se připojí příslušná zkratka ve vstupním poli Rozsah. Pokud není k dispozici příslušný volič, je možné údaje do vstupního pole dopsat. Návrat následuje po stisku tlačítek <Budiž> nebo <Zpět>. V prvním případě je údaj o rozsahu uložen, ve druhém nikoli.

Obr. 8. Dialogové okno ROZSAH

Signatura - vstupní pole umožňující vstup údajů o místě uložení dokumentu v knihovně.

Klíčová slova - deset vstupních polí pro deset klíčových slov. Maximální délka jednoho slova je 20 znaků. I zde je velkou výhodou možnost využití již uložených klíčových slov pomocí slovníku. Obecný popis použití a údržby slovníků je popsán v kapitole 7. Základní pravidla tvorby klíčových slov jsou uvedena v následující podkapitole 8.1.1.

Tlačítko <Anotace> - Po jeho aktivaci se otevře velké dialogové okno, do kterého je možno zapsat např. poznámku nebo stručný či úplný obsah dokumentu. Délka anotace není prakticky omezena.

Vstupní pole pro anotaci se chová jako jednoduchý textový editor. Při přechodu na další řádky nedělíme slova pomlčkou a nepoužíváme klávesu [ENTER]. Počítač sám automaticky přemístí kurzor na další řádek názvu, pokud píšete slovo, které by se již na tento řádek nevešlo. Pouze pokud začínáte psát nový odstavec, předchozí větu zakončete stiskem klávesy [ENTER].

Chcete-li smazat celou vyplněnou anotaci, použijte tlačítko <Smaž>.

Návrat následuje po stisku tlačítek <Budiž> nebo <Zpět>. V prvním případě se anotace uloží, ve druhém nikoli. Jestliže bylo do dialogového okna cokoliv zapsáno, bude hranatá závorka vedle tlačítka na hlavní obrazovce obsahovat znak X.

2.1.1. Základní pravidla tvorby klíčových slov

Tvorba klíčových slov se řídí individuálními pravidly knihovny. Základem je vkládání pouze jednoho slova do jednoho vstupního pole. Výjimku tvoří víceslovné názvy či vlastní jména, kde se vkládá celé spojení do jednoho pole - například :

Národní divadlo

Jména osob se vkládají celá a v invertovaném tvaru - například :

Němcová,Božena

Spojení přídavného a podstatného jména se uvádí v přirozeném tvaru, ale s ohledem na libovolnou možnost kombinací klíčových slov při vyhledávání se každé slovo ukládá do samostatného pole - například :

sociální psychologie

pedagogická psychologie

Tam, kde je to možné, se používá podstatných jmen v prvním pádě místo jmen přídavných - například :

evropské klima --->

Evropa klima

ale

kupónová privatizace --->

kupónová privatizace

Při tvorbě a použití klíčových slov se nejvíce využije výhod slovníku klíčových slov, protože jejich tvorba je záležitostí velmi subjektivní.

2.1.2. Ovládací prvky režimu Vkládání

Tlačítka <Vpřed> a <Zpět> - jsou navzájem závislá, slouží k pohybu mezi již vloženými záznamy. V běžné činnosti je možno aktivovat pouze tlačítko <Zpět>, protože vkládání probíhá na konci všech záznamů. Jakmile aktivujete tlačítko <Zpět>, do vstupních polí se přesune předchozí poslední uložený záznam a máte možnost jakýkoli údaj opravit. Návrat do vkládání nového záznamu (prázdná vstupní pole) provedete stisknutím tlačítka <Vpřed>. Pohyb zpět a vpřed po záznamech není omezen, ale prakticky je použitelný pouze pro poslední desítku záznamů. Pro změnu údajů ve starších záznamech je vhodnější režim Opravy. Při pohybu ve starších záznamech pomocí tlačítek <Vpřed> a <Zpět> jsou ostatní tlačítka dolní řady deaktivována (nereagují na stisknutí). Jejich funkce se obnoví, až když se pomocí tlačítka <Vpřed> dostanete na nový prázdný záznam. Při pohybu po starších záznamech je možné se orientovat podle ukazatele pořadí záznamů v pravé horní části okna.

Tlačítko <Kopie> - slouží k přenesení základních údajů z naposledy vloženého záznamu do nového. Po jeho stisku se z minulého záznamu zkopírují první dvě řádky okna, tedy vstupní pole Časopis/sborník, Ročník, Rok, Číslo, Datum. Pomocí této volby je usnadněno vkládání několika článků z jednoho periodika.

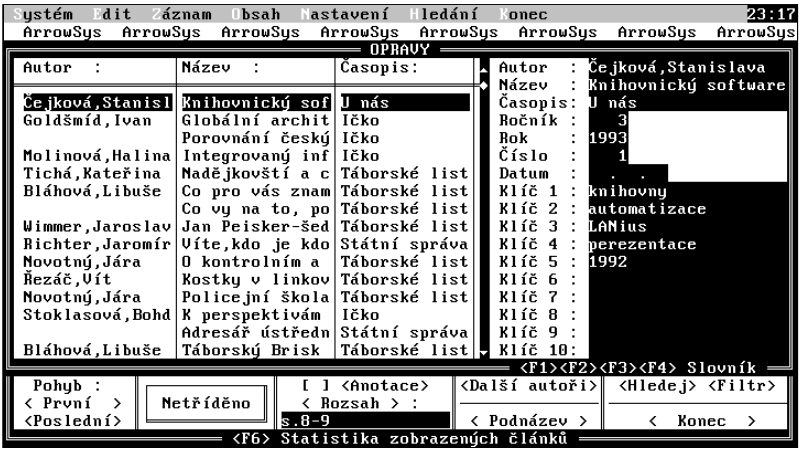
Tlačítko « Další » - ukládá vyplněný záznam. Toto tlačítko je doporučované (předdefinované), proto je možno jej aktivovat také kdykoli stiskem kombinace kláves [CTRL]+[ENTER]. Po uložení záznamu se objeví opět prázdná vstupní pole a režim vkládání je připraven na ukládání dalšího záznamu. Pokud před jeho stiskem není uveden alespoň název periodika, záznam se neuloží a vkládání pokračuje.

Tlačítko <Konec> - ukončuje celý režim vkládání článků. Stejnou funkci jako toto tlačítko má i stisk klávesy [ESC], a to ať je kurzor kdekoli v hlavním okně režimu. Pokud je vyplněn alespoň název periodika, je nejprve tento záznam uložen a poté následuje návrat do hlavního menu.

2.2. Režim Opravy článků

Význam tohoto režimu spočívá v rychlé orientaci ve všech vložených článcích a v možnosti opravy prakticky jakéhokoli sledovaného údaje. Režim Opravy může také částečně sloužit jako nástroj pro vyhledání záznamů dle různých kritérií.

Režim Opravy vyvoláte v základním menu Obsah, následně ve svislém menu volba Opravy. Na obrazovce se objeví dvojice oken, která jsou umístěna pod sebou. (viz obr. 9.)

Obr. 9. Režim Opravy článků

První, podstatně větší okno slouží k zobrazování záznamů. Je rozděleno vertikálně na dvě poloviny. V levé části je zobrazeno 15 záznamů formou tabulky obsahující tyto údaje - zkrácené jméno autora, název článku a název periodika. V pravé části jsou pod sebou zobrazena všechna důležitá vstupní pole jednoho záznamu. Tyto dvě poloviny okna jsou navzájem logicky spojeny. V levé polovině horního okna je jeden ze záznamů odlišně zbarven, zároveň ve druhé, pravé polovině okna jsou zobrazeny vstupní pole tohoto záznamu. Ačkoli je možno opravovat jednotlivé údaje vybraného článku v obou polovinách horního okna, doporučujeme provádět opravy pouze v pravé části, kde je uvedena většina údajů přehledně pod sebou. Levá část je určena k pohybu po záznamech.

Pozn.: po spuštění tohoto režimu je k opravě ihned připraven poslední zadaný článek, u něhož je nejvíce pravděpodobné, že údaje o něm vložené nejsou ještě kompletní nebo nebyly správně vložené a nejsou ještě opraveny.

2.2.1. Pohyb po záznamech

Pomocí myši :

V rámci zobrazených záznamů - nastavte ukazatel myši v levé polovině okna na požadovaný záznam a stiskněte levé tlačítko myši.

Posun o záznam nahoru - nastavte ukazatel myši do prostoru svislé lišty (odděluje levou a pravou část okna) na znak šipky nahoru a stiskněte levé tlačítko myši. Držíte-li tlačítko déle, údaje se posunou o více řádek. Potom nastavte ukazatel myši na požadovaný článek a stiskněte tlačítko. Řádka se označí a údaje se připraví k opravě v pravé polovině okna.

Posun o záznam dolů - nastavte ukazatel myši do prostoru svislé lišty (odděluje levou a pravou část okna) na znak šipky dolů a stiskněte levé tlačítko myši. Držíte-li tlačítko déle, údaje se posunou o více řádek. Potom nastavte ukazatel myši na požadovaný článek a stiskněte tlačítko. Řádka se označí a údaje se připraví k opravě v pravé polovině okna.

Přesun na první záznam - nastavte ukazatel myši do prostoru svislé dělící lišty na znak diamantu, stiskněte a držte na něm levé tlačítko myši. Nyní posunujte myší tak, až je znak diamantu těsně u horní šipky. Poté tlačítko myši uvolněte a ukazatel myši přesuňte do levé poloviny okna na první článek. Zde stiskněte levé tlačítko myši, čímž se první záznam připraví k opravě v pravé polovině okna. Jednodušeji provedete stejnou akci použitím tlačítka <První>.

Přesun na poslední záznam - nastavte ukazatel myši do prostoru svislé dělící lišty na znak diamantu, stiskněte a držte na něm levé tlačítko myši. Nyní posunujte myší tak, až je znak diamantu těsně u dolní šipky. Poté tlačítko myši uvolněte a ukazatel myši přesuňte do levé poloviny okna na poslední článek. Zde stiskněte levé tlačítko myši, čímž se poslední záznam připraví k opravě v pravé polovině okna. Jednodušeji provedete stejnou akci použitím tlačítka <Poslední> v ovládacím panelu tohoto režimu (dolní okno).

Přesun na záznam dle známého údaje - použijte tlačítko <Hledej> v ovládacím panelu, viz dále.

Pomocí klávesnice :

Posun o záznam - pomocí kurzorových kláves nahoru a dolu.

Posun o obrazovku (o 14 záznamů) - pomocí kláves [PgUp] a [PgDn].

Přesun na první záznam - přidržením klávesy [PgUp] nebo rychleji stiskem kombinace kláves [Ctrl]+[Home] (viz položka Záznam v hlavním menu).

Přesun na poslední záznam - přidržením klávesy [PgDn] nebo rychleji stiskem kombinace kláves [Ctrl]+[End] (viz položka Záznam v hlavním menu).

2.2.2. Ovládání režimu Opravy

Spodní dialogové okno Ovládání obsahuje ovládací prvky - tlačítka, potřebná k provedení ostatních funkcí v opravách. V levé části se nacházejí tlačítka pro pohyb a řazení, uprostřed tlačítka pro aktivaci vstupních oken s údaji aktivního záznamu a v pravé části je filtrování a hledání záznamů.

Tlačítko <První> - přechod na první pořízený záznam celkově nebo z vybrané skupiny záznamů. Po stisku tohoto tlačítka je zobrazen a aktivován v horním okně první záznam.

Tlačítko <Poslední> - přechod na poslední pořízený záznam celkově nebo z vybrané skupiny záznamů. Po stisku tohoto tlačítka je zobrazen a aktivován v horním okně poslední záznam.

Výběr Tříděno - zajišťuje seřazení záznamů podle různých hledisek. Tento výběr má standardně nastavenu hodnotu Netříděno. V tomto případě jsou záznamy seřazeny a zobrazeny tak, jak byly pořizovány - chronologicky. Další možnosti seřazení jsou :

Autor
Název
Časopis
Rok

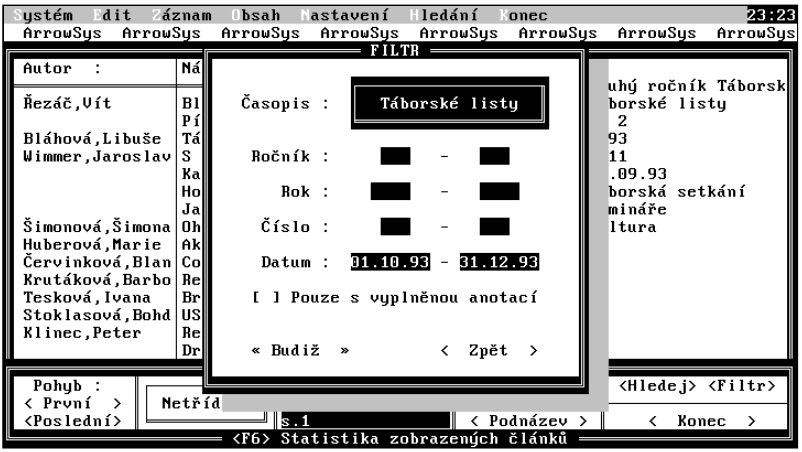
Velkou předností řazení dle autora, názvu či časopisu je striktní dodržování normy ČSN pro řazení dle české abecedy včetně písmena CH.

Tlačítko <Filtr> - aktivuje dialogové okno Filtr (viz obr. 10). Po zadání podmínek v tomto okně jsou v horním okně režimu Opravy zobrazeny pouze záznamy odpovídající zadaným podmínkám a je možné s nimi provádět ostatní operace režimu, zejména pak vlastní opravy údajů v záznamech.

V okně Filtr zadejte alespoň jeden z dále popsaných údajů. Pokud použijete k stanovení podmínek filtrace více kritérií, musí vybrané záznamy splňovat všechna tato kritéria. Tak je možné vytvářet i kombinované podmínky, které umožní přehledné zobrazení pouze požadované skupiny záznamů. Nechcete-li naopak, aby na některém z popsaných údajů při filtrování záleželo, nechte jeho vstupní pole prázdné.

Výběr Časopis - umožňuje vyfiltrovat pouze články z jednoho periodika. Výběr nabízí všechny časopisy uložené ve slovníku, ze kterých můžete pohodlně vybrat jen s použitím myši.

Pozn.: Pokud jste již omylem nějaký časopis vybrali, a přitom chcete, aby při filtrování na názvu periodika nezáleželo, nastavte ukazatel myši na nápis "Časopis:" a zde stiskněte levé tlačítko myši. Výběr se tím vynuluje.

Obr. 10. Dialogové okno FILTR

Ročník - dvojice vstupních polí pro číselný interval ročníků časopisů. Chceme-li pouze články z časopisů jednoho ročníku, uvedeme tento ročník do prvního vstupního pole a druhé zůstane nevyplněné. Tuto podmínku filtrace je vhodné kombinovat a vyplnit ještě další údaje.

Rok - dvojice vstupních polí pro interval roků vydání. Vyfiltrují se tedy pouze články z časopisů vydaných v určitých letech. Také zde je možné vyplnit jen první vstupní pole a získat tak pouze články z časopisů vydaných letos.

Číslo - opět dvojice vstupních polí k vyfiltrování pouze článků z určitého rozsahu čísel časopisů. I tady je možné zadat jen jedno číslo.

Datum - datumový interval zajišťuje zadání podmínky k nalezení článků podle datumu vydání. Tato vstupní pole dovolují zadat datumový interval libovolného rozsahu. V případě potřeby vybrat články vydané v jednom dni zapište příslušný datum do prvního vstupního pole a druhé nechte nevyplněné. Pokud při vyplňování nastanou logické chyby - například druhý datum je menší než první, jste na tuto situaci upozorněni. Pozn.: Vyfiltrují se pouze články z deníků, protože datum se při vkládání článků z časopisů nebo sborníků nevyplňuje.

Volič Pouze s vyplněnou anotací - vyfiltrují se pouze články, které mají vyplněnou anotaci.

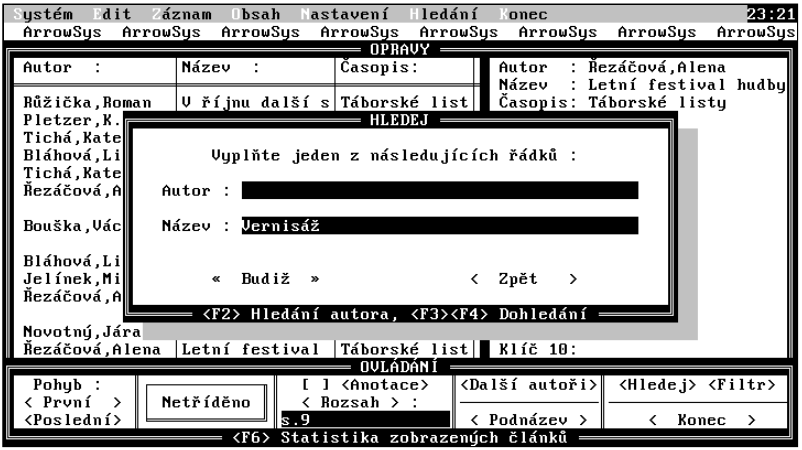
Tlačítko <Budiž> - spouští vlastní filtrování (výběr) záznamů.

Tlačítko <Zpět> - slouží k zrušení posledního filtrování záznamů a umožňuje zobrazení všech existujících záznamů, popřípadě funguje jako možnost opuštění dialogového okna FILTR bez nastavení výběru záznamů.

Tlačítko <Hledej> - aktivuje dialogové okno Hledej. Po zadání podmínek v tomto okně je vyhledán první záznam, odpovídající zadané podmínce a je v horním okně režimu oprav zobrazen a připraven k opravám.

Spolu s následným použitím řazení a filtrování je možno podstatně zjednodušit práci při opravách údajů v záznamech.

Po aktivaci tlačítka se objeví dialogové okno HLEDEJ, umožňující zadání hodnot, na základě kterých pak probíhá hledání záznamu. (viz obr. 11)

Obr. 11. Dialogové okno HLEDEJ

Autor - vstupní pole sloužící k zadání jména autora jako podmínky pro vyhledání. I zde je možnost použití slovníku autorů obdobně jako v režimu Vkládání. Obecný popis použití a údržby slovníků je popsán v kapitole 7.

Název - vstupní pole názvu článku jako kritéria pro vyhledání. Je zde možné zadat pouze začátek názvu hledaného článku.

V případě, že zadaná kritéria nesplňuje žádný záznam, jste o tom informováni v pravém horním rohu obrazovky zprávou.

Ve střední části spodního okna Ovládání jsou tlačítka a vstupní pole se stejným významem jako u režimu Vkládání, proto jejich přesný popis není třeba uvádět. Podrobný popis a ovládání - viz kapitola Režim Vkládání článků.

Tlačítko <Anotace> - oprava anotace vybraného článku

Tlačítko <Rozsah> - oprava rozsahu a vybavení článku

Tlačítko <Další autoři> - oprava jmen dalších autorů článku

Tlačítko <Podnázev> - oprava podnázvu vybraného článku

2.3. Režim Profesionální vyhledávání

2.3.1. Obecný popis funkce

Tento režim práce šestého modulu je speciálně určen pouze pro pracovníky knihoven. Dovoluje vyhledávat údaje ze všech vložených článků podle nejrůznějších údajů a hledisek. Svými možnostmi dovoluje zadat i tak komplikované a složité dotazy, které nelze zodpovědět pomocí klasických lístkových katalogů. Zadání podmínek pro vyhledání probíhá pomocí výběrů, které jsou vhodně uspořádány tak, aby tvořily postupně dotaz ve formě věty. Těchto vět - podmínek můžete kombinovat najednou až pět, čímž dotaz snadno zúžíte a upřesníte. Několik vět spojených logickými operátory tvoří pak celý dotaz. Kdykoli během práce v režimu profesionálního vyhledávání je možné změnit nastavení parametrů tak, aby forma dotazu odpovídala přání a potřebám profesionálního uživatele. Obdobný systém dotazování je uveden v případě profesionálního vyhledávání knih ve druhém modulu systému LANius.

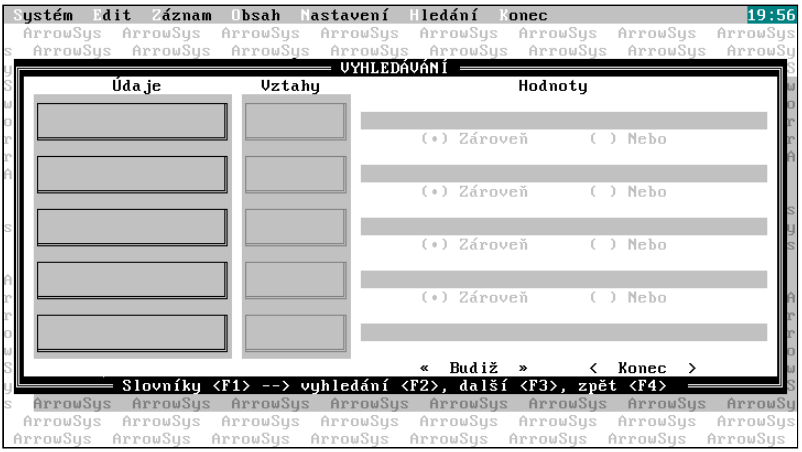
Rychlost vyhledávání je díky použité technologii Rushmore tak vysoká, že se bez ohledu na počet vložených článků a komplikovanost dotazu pohybuje řádově v oblasti sekund, popřípadě desítek sekund. Na novějších, rychlejších počítačích vyhledání běžně trvá pouze desetiny sekundy. Výsledky vyhledání jsou volitelně zobrazeny na obrazovce, vytištěny na tiskárně nebo zapsány do souboru. V tomto režimu je možné nastavit velké množství přepínačů a ovlivnit tak způsob a podmínky vyhledávání i výstupu výsledků.

V celém režimu profesionálního vyhledávání byl kladen důraz na intuitivnost používání dotazovacího mechanismu a na snadnost přechodu obsluhy od zadávání dotazu k jeho výsledkům a naopak.

2.3.2. Popis ovládání

V základním vodorovném menu zvolte položku Vyhledávání a následně ze svislého menu vyberete volbu Profesionální.

Po aktivaci této volby se objeví dialogové okno, sloužící k zapsání dotazu (viz obr.12).

Obr. 12. Dialogové okno VYHLEDÁNÍ

Základní myšlenkou při volbě a sestavování dotazů je tvorba logicky znějící věty. Proto dialogové okno Vyhledávání obsahuje jednotlivé prvky, ze kterých se tyto věty - podmínky sestavují pomocí myši.

Každá věta - podmínka se pak skládá vždy ze tří částí - slov. Tyto části jsou reprezentovány dvěma výběry Údaje a Vztahy. Třetím prvkem je vstupní pole Hodnoty, do kterého se zadává hledaná hodnota - text, číslice, datum ap. Systém vyžaduje postupné sestavení věty - podmínky zleva doprava v pořadí Údaj->Vztah->Hodnota. Celkem můžete sestavit až pět vět - podmínek do kombinovaného dotazu. Mezi jednotlivými podmínkami - větami lze nastavit logické vazby pomocí přepínačů. Tímto způsobem zužujete hlediska pro vyhledání dokumentu.

ÚDAJE - V levém horním rohu je umístěn první výběr, který slouží k volbě údaje, podle něhož se bude hledat. Je to první součást podmínky. Po aktivaci myší uvidíte seznam všech údajů, podle nichž můžete vyhledávat ukládané údaje o zpracovaných článcích. Zahrnuje následující údaje: Autor, Název, Klíčové slovo, Podnázev, Další autor, Časopis, Ročník, Rok, Číslo, Datum, Rozsah, Signatura, Tématika.

Poslední volbou výběru je prázdné políčko, po jeho výběru myší se vymaže celá řádka - věta dotazu.

VZTAHY - Vedle výběru Údaje je umístěn výběr Vztahů, upravující vyhledávání dále zadané hodnoty. Počet voleb v tomto výběru je proměnlivý a závisí na tom, podle jakého údaje článku hledáte. Každý údaj má omezený počet povolených vztahů k hledané hodnotě. Může obsahovat až pět různých vztahů. Všechny vztahy jsou vysvětleny dále vždy u popisu jednotlivých údajů.

HODNOTY - Poslední součástí každé podmínky je vstupní pole pro zadání hodnoty (tj. jména, klíčového slova, roku vydání atd.), podle které článek vyhledáváte. Je umístěno v pravé části dialogového okna. Dovoluje zadat jak znakové, tak i číselné hodnoty včetně data. Zároveň slouží ve zvláštních případech i k zadání intervalu hodnot - např. rok mezi 1989-1993.

U některých údajů se při jejich volbě objeví ve vstupním poli hodnota, která slouží jako vzor pro správné zadání, např. tvar psaní letopočtu ap. Dále je jako v ostatních režimech systému LANius k dispozici mechanizmus slovníků, který se vyvolává stálými klávesami [F2], [F3], [F4]. Další možností využití slovníků je zobrazení části slovníku pro snadnější výběr hodnoty. Tato funkce se aktivuje stiskem klávesy [F1]. Podrobnější popis použití slovníků je uveden v kapitole Používání a údržba slovníků.

LOGICKÉ VAZBY - a zároveň / nebo

Umožňují logické spojení jednotlivých podmínek do kombinovaného dotazu. Mnohem běžnější je první vazba a zároveň, při jejímž použití musí platit vždy obě věty - podmínky najednou. Například chceme-li najít všechny články napsané Libuší Bláhovou, pojednávající o knihovnách, zapíšeme dotaz takto :

Autor rovno "Bláhová,Libuše" a zároveň Klíčové slovo rovno "knihovny"

Druhá vazba nebo dovoluje aby podmínky, které spojuje platily ve výsledcích částečně buď jedna nebo druhá a nebo obě. Typické využití je v případě klíčových slov :

Klíčové slovo rovno "letectví" nebo Klíčové slovo rovno "letadla" nebo Klíčové slovo rovno "piloti"

Uvedené dvě vazby lze kombinovat v rámci jednoho dotazu. Například chceme-li najít ze Zemědělských novin články o JZD nebo statcích, zadáme :

Klíčové slovo rovno "JZD" nebo Klíčové slovo rovno "statky" a zároveň Časopis rovno "Zemědělské noviny"

Při takto kombinovaném dotazu probíhá postupné vyhodnocování zleva.

2.3.3. Popis jednotlivých údajů

AUTOR - Vyhledání standardně probíhá pouze ze jmen autorů, uváděných v záznamech v záhlaví. Pokud je nutné vyhledávat i podle druhého, popřípadě třetího autora, je možné nastavit tuto variantu v menu Nastavení a Vyhledání. Základní vztahy pro hledání autorů jsou :

rovno - vyhledá podle zadané hodnoty, tj. příjmení a jména autora přesně tak, jak byla uvedena. Rozhodující úlohu hraje délka textu i velká a malá písmena. V případě jména autora, které se uvádí vždy v invertovaném tvaru, to znamená uvedení příjmení a jména s počátečními písmeny velkými. Například:

Autor rovno "Novák,Jan"

Je to nejpoužívanější volba vzhledem k tomu, že jméno autora se ve většině případů zadává pomocí slovníku autorů.

začíná - pokud je jméno hledaného autora převzato celé ze slovníku, funguje stejně jako vztah rovno. Pokud však uvedete pouze příjmení, vyhledají se záznamy, od všech autorů, jejichž jména začínají tímto příjmením. Obdobně lze najít například záznamy od všech autorů, jejichž příjmení začíná určitým písmenem, např. Ž :

Autor začíná "Ž"

obsahuje - vyhledá záznamy podle části jména nebo příjmení autora, ať jsou hledané znaky použity v kterékoli části jména, například všechny záznamy článků, jejichž autor má křestní jméno Jiří :

Autor obsahuje "Jiří"

Vyhledávání tímto způsobem je několikrát pomalejší a záleží zde na počtu vložených záznamů. Může trvat řádově minuty.

kromě - tento vztah vyjadřuje zápor a používá se pouze v kombinaci několika podmínek. Chcete-li například vyhledat články od všech autorů, jejichž příjmení je Čapek, ale již předem vylučujete Karla Čapka, zadejte :

Autor začíná "Čapek" a zároveň autor kromě "Čapek,Karel"

Pro výběr hodnoty se v případě autora využívá slovník autorů. První možností je vyvolání pohledu do slovníku pomocí klávesy [F1]. Pro aktivaci slovníku je nutné, aby byl kursor umístěn ve vstupním poli Hodnoty. Po stisku klávesy [F1] se objeví uprostřed obrazovky část abecedně seřazeného slovníku autorů. Druhou možností použití slovníku autorů přímo ve vstupním poli hodnoty je pomocí známých kláves [F2], [F3], [F4]. Na rozdíl od režimu vkládání se zde nikdy neukládají nové tvary jmen do slovníků.

NÁZEV - Název dokumentu je základním údajem, představujícím částečný nebo celý název hledaného dokumentu. První písmeno názvu se píše velké. Název ani další části záznamu se nekončí tečkou ani jinými znaménky. Základní vztahy pro hledání podle názvu jsou :

rovno - vyhledá zadanou hodnotu (název) přesně tak, jak byla zapsána. Rozhodující úlohu hraje také použití velkých a malých písmen. Při psaní názvu dokumentu se uvádí vždy velké první písmeno. Například :

Název rovno "Co nového v knihovně"

Při používání této volby je třeba znát přesné znění názvu.

začíná - pokud je název hledaného dokumentu uveden celý, funguje stejně jako vztah rovno. Pokud však uvedete pouze počátek názvu, budou vyhledány všechny záznamy, jejichž názvy začínají uvedenými znaky či slovy, například, jejichž název začíná na slovo Kniha.

Název začíná "Kniha"

nalezeno bude např :

Kniha - můj přítel

Knihaři plní plán

obsahuje - vyhledá záznamy podle části názvu ať jsou hledané znaky použity v kterékoli části názvu, například všechny záznamy, jejichž název obsahuje slovo láska.

Název obsahuje "láska"

nalezeno bude např :

Moje velká láska

Stará hláska byla středem pozornosti

Vyhledávání tímto způsobem je několikrát pomalejší a rychlost závisí na počtu vložených záznamů. Řádově může trvat i minuty.

kromě - vyjadřuje zápor a používá se pouze v kombinaci několika podmínek.

KLÍČOVÉ SLOVO - Tento základní údaj je při vyhledávání velmi často využíván. V každé dílčí podmínce - větě lze použít jedno klíčové slovo, tzn.,že lze kombinovat maximálně pět klíčových slov do jednoho dotazu. Při zadávání se doporučuje využívat slovník a používat tedy převážně vztah rovno, přesto je možno použít i ostatní vztahy obdobně jako při zadávání názvu.

rovno - nejčastěji užívaný vztah v podmínce. Představuje vyhledávání podle klíčového slova, jehož tvar je obsažen ve slovníku a v něm také vyhledán. Chcete-li najít např. všechny články o ekologii, použijte dotaz :

Klíčové slovo rovno "ekologie".

začíná - pokud uvedete celé klíčové slovo, funguje stejně jako vztah rovno. Pokud však uvedete pouze počátek klíčového slova, budou vyhledány všechny záznamy, jejichž popis obsahuje alespoň jedno klíčové slovo začínají uvedenými znaky. Chcete-li najít např. všechny články o knihách, knihovnách, knihkupectvích, atd., použijte dotaz :

Klíčové slovo začíná "knih"

obsahuje - vyhledá záznamy podle části klíčového slova, ať jsou hledané znaky použity v kterékoli části. Vyhledávání tímto způsobem je několikrát pomalejší a rychlost závisí na počtu vložených záznamů. Řádově může trvat i minuty.

kromě - slouží jako v předchozích údajích k vyjádření záporu v kombinovaných dotazech.

Pro klíčová slova se průběžně vytváří slovník, který je podobně jako u autorů přístupný několika způsoby. Základním inspirativním způsobem je vyvolání pohledu do slovníku klávesou [F1], kdy si můžete vybírat vhodná slova k vyjádření dotazu z předložené nabídky. Rovněž funguje i rychlé použití slovníku pomocí kláves [F2], [F3], [F4]. Další ovládání je podrobně popsáno v kapitole Používání a údržba slovníků.

PODNÁZEV - Umožňuje vyhledávat podle podnázvu článku stejným způsobem a se stejnými možnostmi jako při hledání podle názvu. V tomto případě se udává text podnázvu. Přípustné vztahy jsou rovno, začíná, obsahuje, kromě.

DALŠÍ AUTOR - Umožňuje nalézt pouze takové články, v nichž je zadaný autor uveden jako další. Přípustné vztahy jsou opět rovno, začíná, obsahuje, kromě.

ČASOPIS - Údaj pro nalezení článků z určitého periodika. Tento údaj je vhodné kombinovat s ostatními a nalézt tak např. články o ekonomice pouze z určitého periodika.

rovno - vyhledává záznamy podle celého názvu periodika.

začíná - vyhledává záznamy podle začátku názvu periodika.

obsahuje - vyhledá záznamy podle kterékoli části názvu periodika. Vyhledávání tímto způsobem je několikrát pomalejší a rychlost závisí na počtu vložených záznamů. Řádově může trvat i minuty.

kromě - slouží jako v předchozích údajích k vyjádření záporu v kombinovaných dotazech. Je vhodné jej použít např. jako doplněk dotazu, pokud knihovna nedává nějaký časopis k dispozici čtenářům.

ROČNÍK - Vyhledává pouze články ze zadaných ročníků časopisů. Jsou povoleny následující vztahy :

rovno - vyhledá pouze články z časopisů, u kterých je ročník roven zadané hodnotě

menší než - vyhledá články z ročníků menších nebo rovných zadané hodnotě

větší než - vyhledá články z ročníků větších nebo rovných zadané hodnotě

mezi - vyhledá články z ročníků daných intervalem hodnot

kromě - slouží k vyhledání článků ze všech ročníků mimo zadaného

ROK - Vyhledává pouze články, které jsou v časopisech ze zadaných roků. Jsou povoleny následující vztahy :

rovno - vyhledá pouze články z časopisů, vydaných v uvedeném roce

menší než - vyhledá články z časopisů, vydaných před uvedeným rokem včetně

větší než - vyhledá články z časopisů, vydaných po uvedeném roce včetně

mezi - vyhledá články z časopisů, vydaných v uvedeném intervalu let

kromě - slouží k zadání záporu, vylučuje při vyhledání z určitého roku určitý rok

Do vstupního pole Hodnoty se vkládá zadávaný rok ve tvaru čtyřmístného čísla. Standardně je vyplněn aktuální rok - např. 1994. Použijete-li nastavení vztahu mezi, můžete uvést dva letopočty, které ohraničují požadovaný časový interval, například :

Rok vydání mezi "1990" až "1992"

ČÍSLO - Vyhledává pouze články ze zadaných čísel časopisů. Jsou povoleny následující vztahy :

rovno - vyhledá pouze články z čísel rovných zadané hodnotě

menší než - vyhledá články z čísel menších nebo rovných zadané hodnotě

větší než - vyhledá články z čísel větších nebo rovných zadané hodnotě

mezi - vyhledá články z čísel daných intervalem hodnot

kromě - slouží k vyhledání článků z čísel mimo zadaného

DATUM - Vyhledává podle data vydání deníků, jejichž články budou zobrazeny. Vyjadřuje se celým datem ve tvaru den,měsíc,rok (DD.MM.RR).

Povolené vztahy jsou obdobné jako u předchozího údaje Rok :

rovno - vyhledá podle jediného zadaného data

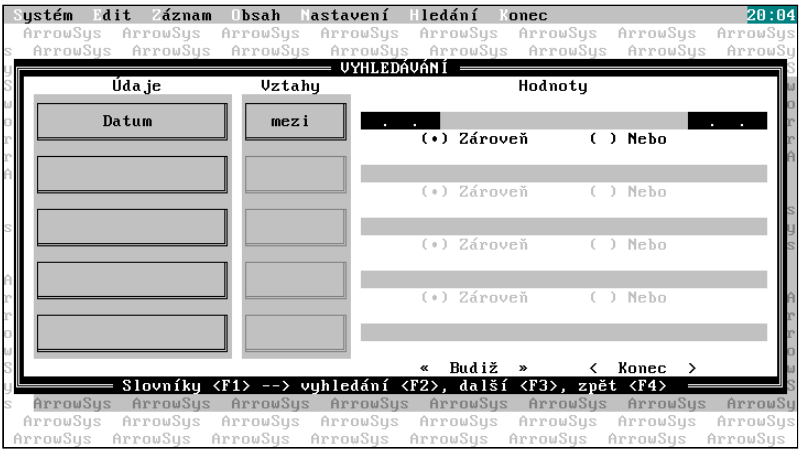
menší než - hledá články z deníků před určitým dnem včetně

větší než - hledá články z deníků po určitém datu včetně

mezi - vyhledá články vydané v uvedeném časovém intervalu

kromě - slouží k zadání záporu, vylučuje určitý datum

Do vstupního pole Hodnoty se vkládá datum ve tvaru DD.MM.RR. Standardně je vyplněno aktuální datum - např. 20.08.93. Použijete-li nastavení vztahu mezi, můžete uvést dvě data, která ohraničují požadovaný interval.

Obr. 13. Zadání intervalu hodnot (datumů)

STRANA - Vyhledává dokumenty podle strany, na které je článek v periodiku uveden.

rovno - vyhledá články umístěné na určité straně

menší než - vyhledá články umístěné před nebo na zadané straně

Například chceme-li vyhledat všechny články z časopisu Čtenář, které byly na některé z prvních deseti stran, zapíšeme dotaz takto :

Časopis rovno "Čtenář" a zároveň Strana menší než 10

větší než - vyhledá články umístěné na nebo za zadanou stranou

mezi - vyhledá články umístěné na některé ze stran intervalu

kromě - vytváří zápor v kombinovaných dotazech

ROZSAH - Vyhledává dokumenty podle rozsahu. Slouží hlavně pro hledání článků s dalším vybavením, které bylo uvedeno při vkládání v dialogovém okně Rozsah. Povolené vztahy jsou následující :

rovno, začíná - vyhledá články, jejichž rozsah je roven nebo začíná na uvedený text. Při použití těchto vztahů však musíme zadat číslo strany, na které se článek nachází.

obsahuje - vyhledá uvedený text, který je částí rozsahu. Tento vztah je vhodné použít, chceme-li vyhledat jen články s určitým vybavením.

kromě - vytváří zápor v kombinovaných dotazech

Při vyhledávání podle rozsahu se neuvádí zkratka "s.".

SIGNATURA - Vyhledává dokumenty podle jejich signatury, přidělené v knihovně. Pro použití údaje Signatura jsou definovány následující vztahy :

rovno - nejčastěji používaný vztah - vyhledá přesně uvedený text

začíná - vyhledá podle všech signatur začínajících na uvedený text

obsahuje - vyhledá text uvedený na jakémkoli místě signatury

kromě - vytváří zápor v kombinovaných dotazech

Bližší informace o povolených vztazích viz údaj Autor.

Vstupní pole Hodnoty (signatura) umožňuje zapsat jak čísla, tak text, např. třídníky MDT nebo písmena označující určité části fondu.

TÉMATIKA - Vyhledává podle tématiky periodika, ve kterém byl článek zveřejněn. Jsou povoleny vztahy obdobně jako např. u signatury :

rovno - nejčastěji používaný vztah - vyhledá přesně uvedený text

začíná - vyhledá podle všech tématik začínajících na uvedený text

obsahuje - vyhledá uvedenou část kdekoli v tématikách

kromě - vytváří zápor v kombinovaných dotazech

Bližší informace o povolených vztazích viz údaj Autor. Pro jejich zapsání lze použít slovníky.

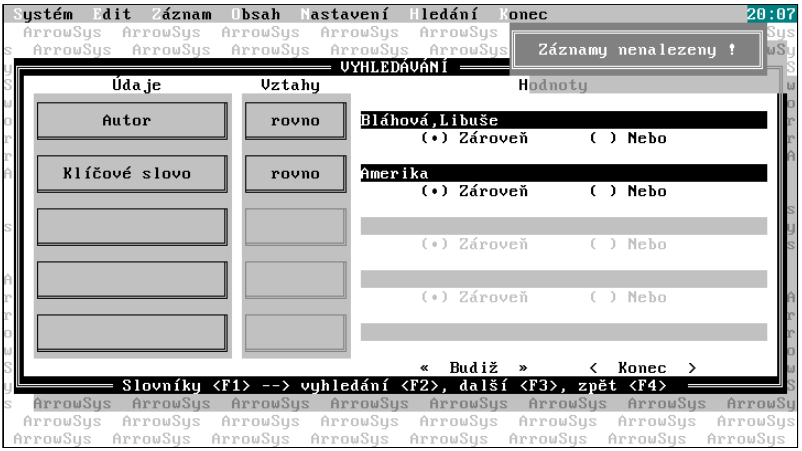
2.3.4. Popis spuštění vyhledávání

Po zadání všech podmínek tvořících dotaz spustíte vyhledání stisknutím tlačítka «Budiž». Před jeho aktivací můžete upravit podmínky vyhledání v menu Nastavení. Podrobné informace o nastavení parametrů hledání jsou uvedeny v kapitole Režim Nastavení vyhledávání. Režim profesionálního vyhledávání ukončíte aktivací tlačítka <Konec> nebo pomocí klávesy [ESC]. V obou případech může zůstat na obrazovce poslední hledaný dotaz.

2.3.5. Popis zobrazení výsledků

Po aktivaci tlačítka «Budiž» následuje proces vyhledání. Informuje o tom zpráva v pravém horním rohu obrazovky. Po jeho skončení se zobrazí buď výsledky úspěšného vyhledání nebo následuje tisk výsledků na tiskárnu. Výstup výsledků se řídí přepínači v dialogu Nastavení.

V případě zadání dotazu, pro který nejsou žádné výsledky, zůstává zobrazeno dialogové okno pro zadávání dotazu a v pravém horním rohu obrazovky se objeví informační zpráva "Záznamy nenalezeny" (viz obr. 14).

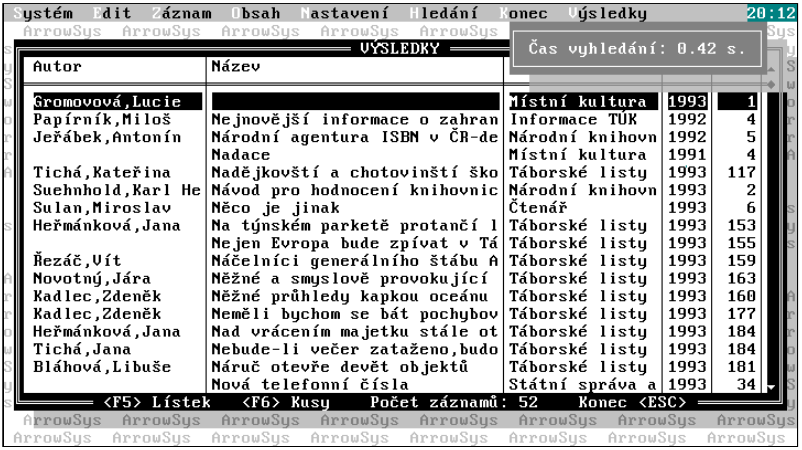

Obr. 14. Neúspěšné vyhledání

Jestliže bylo hledání úspěšné, zobrazí se výsledky. Při nastavení výstupu na tiskárnu následuje zobrazení prázdného okna VÝSLEDKY a zároveň probíhá tisk na připojené tiskárně. Po ukončení tisku se ihned zobrazí opět dialogové okno VYHLEDÁNÍ pro zadávání dotazů.

Nejběžnější formou zobrazení je okno VÝSLEDKY o stejném rozměru jako dialogové okno pro zadávání dotazu. Formát zobrazení výsledků je variabilní a můžete ho nastavit pomocí dialogového okna Výstup v menu Nastavení. Lze volit formu tabulky nebo bibliografické záznamy. Standardní nastavení je tabulka. Okno VÝSLEDKY obsahuje základní údaje nalezených záznamů, tvořící sloupce tabulky v následujícím pořadí : signatura, autor, název, časopis, rok a číslo. Každý řádek obsahuje jeden záznam. Pokud je výsledný počet záznamů větší než počet řádků v tabulce výsledků, je možné obsah tabulky posouvat. V dolním rámu okna zobrazujícího výsledky je umístěna informace o počtu nalezených záznamů a

popis funkčních kláves, kterými se ovládá zobrazení dalších informací o výsledcích vyhledání. Standardně se také po objevení výsledků objeví v levém horním rohu informační zpráva o době vyhledávání (viz obr.15).

Obr. 15. Okno VÝSLEDKY - standardní nastavení

První z nalezených výsledků je aktivní a je označen odlišnou barvou. Aktivní záznam můžete vybírat pomocí těchto kláves:

Kurzorová šipka dolů	-	posun o záznam dolů
Kurzorová šipka nahoru	-	posun o záznam nahoru
Klávesa [PgDn]	-	posun o 15 záznamů dolů
Klávesa [PgUp]	-	posun o 15 záznamů nahoru
[CTRL] + [Home]	-	skok na první záznam
[CTRL] + [End]	-	skok na poslední záznam

Je-li výsledkem vyhledání více než patnáct záznamů, což je kapacita zobrazení okna VÝSLEDKY, zobrazí se těsně u pravého okraje okna lišta se šipkami a diamantem. Tato lišta umožnuje pohyb mezi záznamy pomocí myši.

Stisk myši na šipce dolů	-	posun o záznam dolů
Stisk myši na šipce nahoru	-	posun o záznam nahoru
Přesun diamantu myší	-	posun na libovolný záznam

Také rozměry jednotlivých sloupců a jejich pořadí lze upravovat dle potřeby pomocí myši :

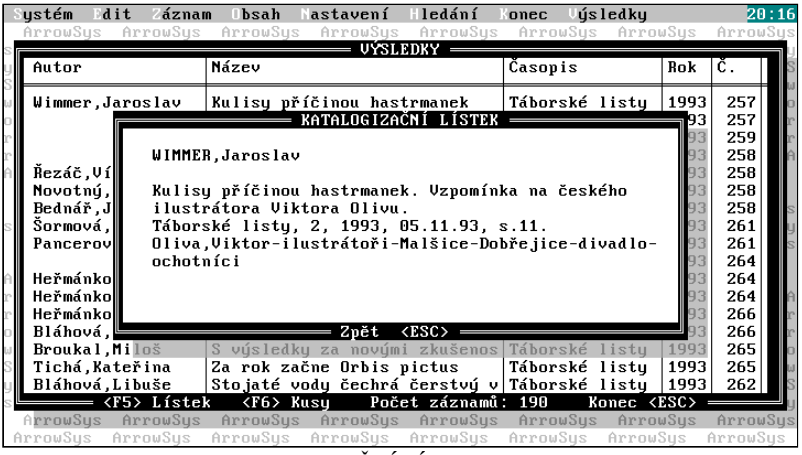
Přesunutí sloupce - Umístíte ukazatel myši do prostoru záhlaví sloupce, stisknete levé tlačítko myši a pohybujete myší ve směru přesunu sloupce až na požadované místo. Poté uvolníte tlačítko myši.

Změna velikosti sloupce - Umístíte ukazatel myši na svislou dělící čáru následující za sloupcem, stisknete levé tlačítko myši a pohybujete myší požadovaným směrem. Tím zvětšujete nebo zmenšujete šířku sloupce. Jakmile jste spokojeni s rozměry sloupce, uvolníte levé tlačítko myši.

Funkční klávesy

Záznam, který je zbarven odlišnou barvou, je označen jako aktivní. O aktivním záznamu získáte další informace stisknutím funkčních kláves nebo pomocí menu Výsledky.

Katalogizační lístek - <F5> - po aktivaci se zobrazí uprostřed obrazovky okénko, obsahující katalogizační lístek (viz obr. 16).

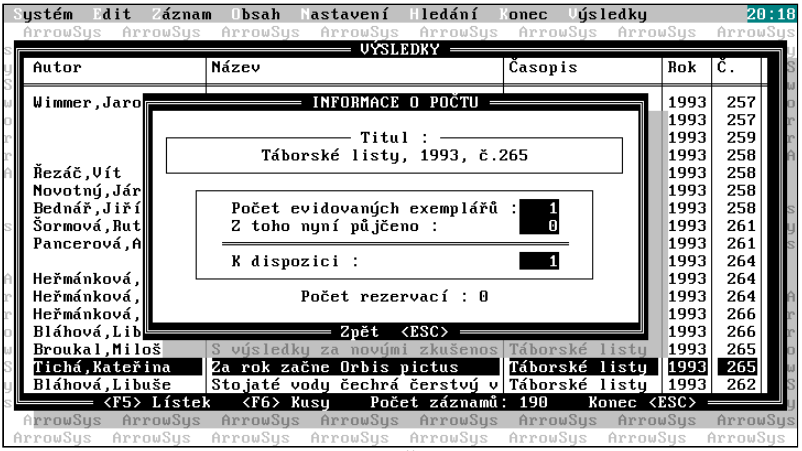
Obr. 16. Okno KATALOGIZAČNÍ LÍSTEK

Aktivaci můžete provést také myší pomocí volby Lístek z menu Výsledky.

Pokud byla k tomuto článku vložena anotace, můžete si ji zobrazit stiskem klávesy [ENTER].

Po prohlídce katalogizačního lístku aktivního záznamu pokračujete stiskem libovolné klávesy nebo stiskem levého tlačítka myši. Tím okno s katalogizačním lístkem zmizí.

Kusy - <F6> - po aktivaci se po chvíli zobrazí ve středu obrazovky okno INFORMACE O POČTU, obsahující informace o počtu exemplářů aktivního titulu (viz obr. 17).

Obr. 17. Okno INFORMACE O POČTU

Aktivaci můžete provést také myší pomocí volby Kusy z menu Výsledky.

Okno obsahuje tyto informace: v horní části okna je v rámečku uveden název periodika, pod ním je celkový počet všech dostupných exemplářů aktivního titulu. Následuje informace o počtu půjčených exemplářů. Rozdíl těchto dvou čísel je uveden jako počet exemplářů, které jsou momentálně v knihovně k dispozici. Tato hodnota je zvýrazněna odlišnou barvou a blikáním. Informuje uživatele o tom, zda je alespoň jeden exemplář tohoto titulu v knihovně.

V dolní části informačního okna je zobrazena informace o počtu rezervací na titul a předpokládaná doba získání. Tento poslední údaj je pouze přibližný, má informovat o pravděpodobném termínu vrácení periodika a tím o možnosti jeho půjčení.

Tisk výsledků - <F8> - touto funkční klávesou dodatečně vytvoříte tiskový výstup zobrazených výsledků vyhledání ve formě sestavy. Má obdobnou funkci jako tisk výsledků vyhledání pomocí volby Nastavení výstupu na tiskárnu.

Aktivaci můžete provést také myší pomocí volby Tisk z menu Výsledky.

2.4. Režim ON-LINE katalogu

2.4.1. Obecný popis funkce

ON-LINE katalog, nazývaný také OPAC (ON-LINE PUBLIC ACCESS CATALOGUE), je speciální mód vyhledávání informací o knihovním fondu, určený přímo pro čtenáře. Hlavní důraz je zde kladen na jednoduchou obsluhu, která však současně umožní čtenáři vyhledávat podle více kritérií. Knihovní systém LANius nabízí takový ON-LINE katalog, který čtenáři umožní vyhledávat v uložených dokumentech intuitivním způsobem, bez složitého zácviku podle základních údajů, tj. podle autora, názvu a klíčových slov. Tento režim je schopen nahradit po instalaci počítače v půjčovně stávající lístkové katalogy knihovny, zejména jmenný, názvový, a věcný. ON-LINE katalog se čtenářům představí jednou univerzální přehlednou obrazovkou, která je odolná proti jakýmkoli pokusům obsluhy o přechod do jiné části systému. Podstatnou úlohu na obrazovce hrají instrukce, zpracované tak, aby vedly uživatele - laika od výběru katalogu přes specifikaci hledané hodnoty (autora, názvu či klíčového slova) až po zobrazení výsledků. Celý režim ON-LINE katalogu je velmi pohodlně ovladatelný myší, samozřejmě lze pracovat i s klávesnicí. Výsledky se prezentují obdobnou formou jako u profesionálního vyhledávání.

2.4.2. Popis obrazovky ON-LINE

Obr. 18. Základní obrazovka režimu ON-LINE katalog

Režim ON-LINE katalogu článků vyvoláte z vodorovného menu šestého modulu aktivací volby Vyhledávání a následně výběrem položky ON-LINE. Na obrazovce se poté zobrazí vstup do čtenářského katalogu (viz obr. 18).

Základní vodorovné menu je zde nahrazeno speciálními volbami, kterými se vybírá mezi druhy vyhledávatelných dokumentů : knihy, články a periodika. Standardně je aktivován katalog pro vyhledávání článků. Dále obsahuje menu volbu Konec, kterou se ukončuje režim ON-LINE katalogu.

Pod vodorovným menu se nacházejí semigrafické ikony - symboly představující jednotlivé údaje, podle kterých lze vyhledávat. Symbol vlevo znázorňuje autora, symbol uprostřed obrazovky název článku a v pravé části je ikona klíče představující vyhledání podle klíčových slov. Všechny tyto tři symboly slouží k výběru údaje, podle kterého budete vyhledávat a který současně zastupuje příslušný katalog (jmenný, názvový a věcný). Rámeček pod těmito ikonami uprostřed obrazovky obsahuje jméno knihovny. Tento rámeček slouží rovněž po aktivaci jedné z ikon k zapsání hledané hodnoty. Pod tímto vstupním polem je velký prostor, vyhrazený pokynům pro obsluhu. Instrukce se mění postupně tak, jak probíhá dialog mezi čtenářem a počítačem. Po zahájení práce s režimem obsahují instrukce základní informace o programu a pokyn k výběru katalogu pomocí myši. V dolní části obrazovky je umístěno velkoplošné tlačítko startu hledání.

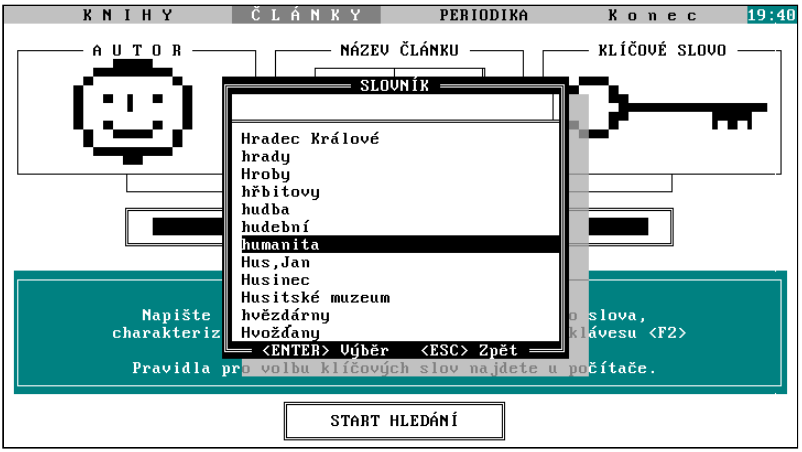
2.4.3. Popis ovládání

Požadovaný druh katalogu se vybírá pomocí myši nastavením ukazatele kamkoli do prostoru příslušné ikony (symbolu) a stiskem levého tlačítka myši. Při práci s klávesnicí se vybere aktivní symbol (je zobrazen odlišnou barvou) pomocí kurzorových kláves a poté stisknutím klávesy [ENTER]. Po volbě katalogu se aktivuje vstupní pole pro zadání hodnoty, podle které budete vyhledávat. Typ katalogu je uvozen v rámečku vstupního pole. Zároveň se v části obrazovky vyhrazené instrukcím objevují pokyny pro další postup.

Vyhledávání podle autora - Do vstupního pole zapíšete několik prvních písmen příjmení autora a stisknete klávesu [F2]. Tím se aktivuje slovník jmen autorů a první odpovídající jméno autora se zapíše do vstupního pole. V prostoru instrukcí se objeví dotaz, zda se jedná o hledaného autora. Pokud ano, aktivujete myší velké tlačítko START HLEDÁNÍ. Pokud jméno autora nevyhovuje, použijete funkční klávesy pro pohyb po slovníku [F3], [F4], popřípadě klávesu [F1]. Popis použití slovníků je uveden v kapitole Používání a údržba slovníků.

Vyhledávání podle názvu - Do vstupního pole napíšete celý název nebo začátek názvu hledaného článku. První písmeno nemusíte uvádět velké. Poté aktivujte velkoplošné tlačítko START HLEDÁNÍ v dolní části obrazovky.

Vyhledávání podle klíčového slova - Do vstupního pole zapíšete několik prvních písmen z hledaného klíčového slova a stisknete klávesu [F2]. Tím se aktivuje slovník klíčových slov a první odpovídající klíčové slovo se přenese do vstupního pole. V prostoru instrukcí se objeví dotaz, zda se jedná o hledané klíčové slovo. Pokud ano, aktivujete myší velké tlačítko START HLEDÁNÍ. Pokud chcete hledat podle jiného klíčového slova, použijete funkční klávesy pro pohyb po slovníku [F3], [F4], popřípadě klávesu [F1]. Po použití poslední uvedené funkční klávesy se zobrazí okno slovníku klíčových slov (viz obr. 19).

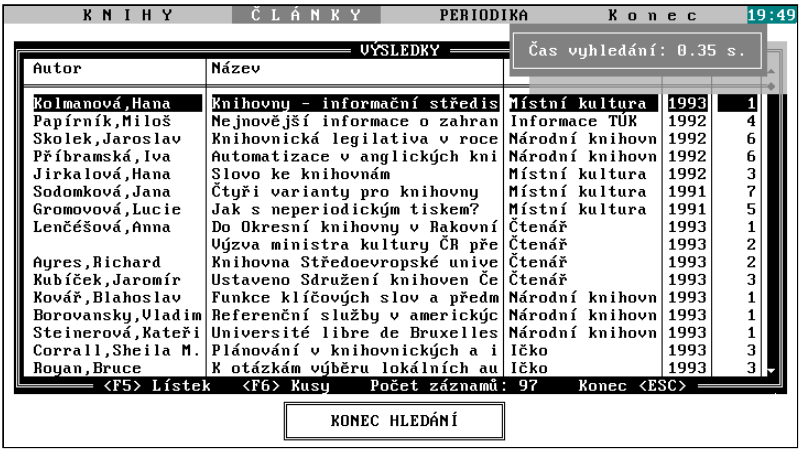

Obr. 19. Okno SLOVNÍK využívané v ON-LINE katalogu

Použití tohoto slovníku je totožné jako v případě slovníku autorů. Bližší popis ovládání viz kapitola Používání a údržba slovníků. Ve vstupním poli je možné kombinovat až tři klíčová slova. Jednotlivá slova se spojují matematickým znaménkem plus "+" bez mezer. Po vyvolání prvního klíčového slova napíšete znaménko plus a pokračujete prvními písmeny druhého klíčového slova, poté opět použijete slovník pomocí klávesy [F2]. Takto je možné vytvořit kombinovaný dotaz až ze tří slov. Jednotlivá slova pak musí být všechna najednou obsažena v záznamech, které jsou výsledkem vyhledání.

2.4.4. Popis zobrazení výsledků

Po aktivaci velkoplošného tlačítka START HLEDÁNÍ následuje proces vyhledání, po jeho skončení se zobrazí buď výsledky vyhledání nebo informační zpráva o neúspěšném hledání. Jsou-li nalezeny odpovídající záznamy, následuje jejich zobrazení. Nejběžnější formou zobrazení je okno VÝSLEDKY. To obsahuje základní údaje nalezených záznamů, tvořící tabulku. Jejich standardní rozmístění je následující : signatura, autor, název, část a počet exemplářů. Výsledné záznamy jsou napsány v řádkách. Pokud je počet záznamů větší než počet řádků v tabulce výsledků, je možno obsah tabulky posouvat. Zpráva v dolním rámu okna zobrazujícího výsledky informuje o počtu nalezených záznamů. Je zde také popis funkčních kláves, kterými se ovládá zobrazení dalších informací o výsledcích vyhledání. Standardně se také po objevení výsledků zobrazí v pravém horním rohu informační zpráva o době vyhledání. V dolní části obrazovky je umístěno velkoplošné tlačítko KONEC HLEDÁNÍ (viz obr. 20).

Obr. 20. Okno VÝSLEDKY - ON-LINE

Popis ovládání výsledkového okna je obdobný jako u profesionálního vyhledávání. Podrobnější informace viz výsledky profesionálního vyhledání.

Ukončení prohlížení výsledků provedete pomocí myši nastavením jejího ukazatele do prostoru velkého tlačítka KONEC HLEDÁNÍ a stisknutím levého tlačítka myši nebo pomocí klávesnice stisknutím klávesy [ESC].

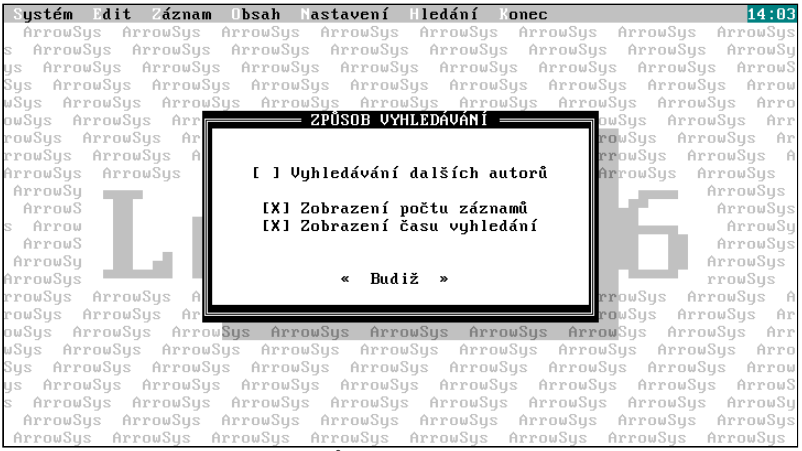
2.5. Režim Nastavení vyhledání

Základní parametry pro vyhledávání v šestém modulu se nastavují pomocí dvou dialogových oken - nastavení parametrů vyhledání a nastavení výstupu výsledků. Nastavení všech hodnot využívá profesionální vyhledávání pro pracovníky knihoven. Druhý režim vyhledávání ON-LINE pro čtenáře přebírá pouze některé hodnoty, ostatní jsou trvale nastaveny nebo jejich nastavení nemá význam.

Obě dialogová okna můžete aktivovat z hlavního vodorovného menu pomocí volby Nastavení. Nastavení jakéhokoli parametru můžete provést kdykoli během práce v šestém modulu. Nové nastavení se projeví až při dalším vyhledávání.

2.5.1. Nastavení vyhledání

Slouží k nastavení pomocných funkcí, které přímo ovlivňují proces vyhledávání nebo s ním úzce souvisí. Po aktivaci volby Vyhledávání z menu Nastavení se objeví dialogové okno ZPŮSOB VYHLEDÁVÁNÍ (viz obr. 21).

Obr. 21. Dialogové okno ZPŮSOB VYHLEDÁVÁNÍ.

Na obrázku jsou uvedeny voliče a přepínače ve standardním nastavení.

Vyhledávání dalších autorů - při této volbě se vyhledává i podle jména druhého a třetího autora dokumentu. Standardně se vyhledává pouze podle jména

autora v záhlaví dokumentu. Aktivace voliče poněkud zpomaluje proces vyhledávání.

Zobrazení počtu záznamů - vypíná zobrazení počtu nalezených záznamů ve výsledcích vyhledání. Tato informace je zobrazena ve spodním rámu okna spolu s výsledky vyhledání. Volič nemá vliv na tisk výsledků na tiskárně.

Zobrazení času vyhledání - vypíná zobrazení informační zprávy, která se objevuje při zobrazení výsledků vyhledání v pravém horním rohu obrazovky. Volič nemá vliv na tisk výsledků na tiskárně.

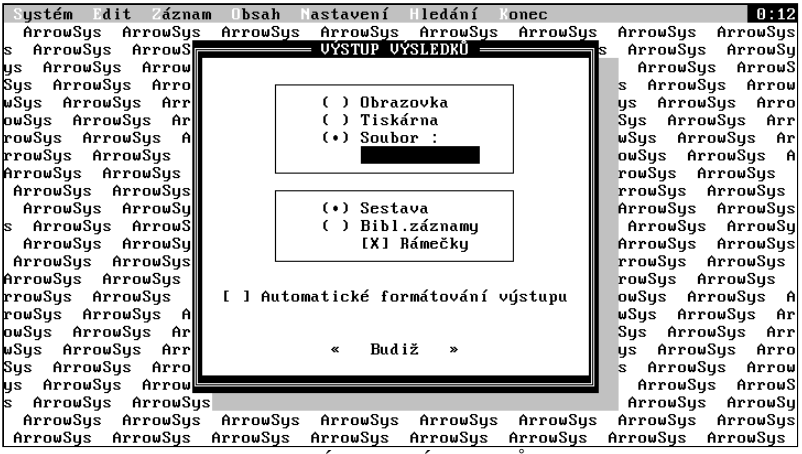
2.5.2. Nastavení výstupu

Slouží k nastavení způsobu prezentace výsledků vyhledání. Základní tři možnosti jsou :

- zobrazení na obrazovce počítače
- tisk výsledků na tiskárně
- zápis do zvoleného textového souboru

V rámci některých možností jsou k dispozici další volby. Unikátní volbou je zapnutí režimu automatického formátování výsledků.

Po aktivaci volby Výstup z menu Nastavení se objeví dialogové okno VÝSTUP VÝSLEDKŮ (viz obr. 22).

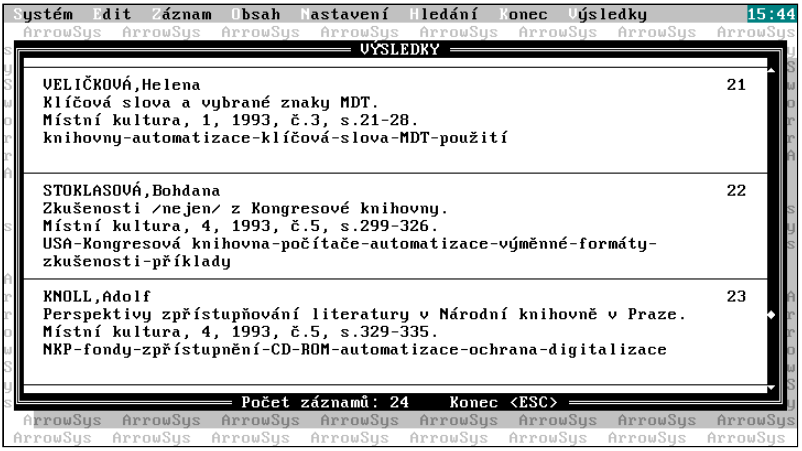

Obr. 22. Dialogové okno VÝSTUP VÝSLEDKŮ

Přepínač Obrazovka/Tiskárna/Soubor - umožňuje zvolit, kam bude směrován výstup výsledků po stisku tlačítka <Budiž> v režimu Profesionální vyhledávání. Standardně je tento přepínač nastaven do polohy Obrazovka. Přepnete-li jej do polohy Soubor je nutné vyplnit i vstupní pole Soubor.

Vstupní pole Soubor - jméno souboru, do kterého se budou zapisovat výsledky vyhledávání, je-li přepínač nastaven do polohy Soubor. Jméno souboru může být zadáno včetně cesty. V opačném případě bude soubor založen v adresáři, ve kterém se nachází datové soubory systému LANius !

Přepínač Sestava/Bibl.záznamy - standardně je tento přepínač nastaven do polohy Sestava, kdy se ve výsledcích zobrazují základní údaje článků do jednotlivých řádků. Druhou možností je nastavit výstup do podoby bibliografických záznamů. Jejich zobrazení předchází sestavení záznamů, které trvá několik sekund a informuje o něm zpráva v pravém horním rohu obrazovky. Čas sestavení - formátování záznamů závisí na počtu výsledků. Zobrazení výsledků vyhledání v této formě je na obrázku 28.

Obr. 23. Okno VYHLEDÁNÍ - bibligrafické záznamy

V okně jsou vždy zobrazeny tři záznamy. V pravé části jsou uvedena jejich pořadová čísla. Mezi záznamy se pohybujete stisknutím kláves [PgDn] a [PgUp].

Volič Rámečky - má význam pouze při současném nastavení předchozího přepínače do polohy Bibl.záznamy, navíc jen pro výstup směrovaný na tiskárnu nebo do souboru. Při tisku nastavuje buď pomalejší tisk s rámečky kolem záznamů nebo rychlý tisk bez rámečků.

Automatické formátování výstupu AFV - po zapnutí voliče se při dalším novém vyhledávání zobrazí údaje v tabulce výsledků odlišným způsobem. Volba AFV funguje pouze při výstupu na obrazovku ve formě záznamů. Do tabulky výsledků automaticky připojí ty údaje, které sloužily jako kritéria dotazu a nejsou standardně zobrazovány. Jedná se o následující údaje : ročník, datum, strana, rozsah, signatura, téma.

V případě dotazu Časopis rovno "Hospodářské noviny" a zároveň Datum větší než "01.01.94" a zároveň Strana menší než "5" budou v tabulce výsledků uvedeny nové sloupce s údaji Datum a Strana. AFV tak umožňuje rychlou vizuální kontrolu správnosti vyhledaných výsledků.